

**WYMAGANIA EDUKACYJNE NA POSZCZEGÓLNE OCENY ŚRÓDROCZNE I ROCZNE Z GEOGRAFII
W KLASIE VII PUBLICZNEJ SZKOŁY PODSTAWOWEJ NR 10 IM. HENRYKA SIENKIEWICZA W OPOLU
OPARTE NA PROGRAMIE NAUCZANIA GEOGRAFII W SZKOLE PODSTAWOWEJ – PLANETA NOWA
AUTORSTWA EWY MARII TUZ I BARBARY DZIEDZIC - dostosowano do nowej podstawy programowej**

Wymagania na poszczególne oceny / % opanowania wiadomości i umiejętności.

I	II	III	IV	V
ocena dopuszczający /35% do 50%	ocena dostateczny / 51% do 69% (I+II)	ocena dobry / 70% do 79% (I+II+III)	ocena bardzo dobry / 80% do 94% (I+II+III+IV)	ocena celujący / 95% do 100% (I+II+III+IV+V)
1. Środowisko przyrodnicze Polski				
<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> •wskazuje położenie Polski na mapie i podaje cechy jej położenia w Europie na podstawie mapy ogólnogeograficznej •podaje całkowitą powierzchnię Polski •wymienia kraje sąsiadujące z Polską i wskazuje je na mapie •omawia i wskazuje na mapie przebieg granic Polski (w tym morskich wód wewnętrznych) •wymienia najważniejsze wydarzenia z przeszłości geologicznej Polski •wymienia ruchy górotwórcze, które zachodziły w Europie i w Polsce •wyjaśnia znaczenie terminów: <i>plejstocen, holocen, rzeźba polodowcowa (glacialna)</i> •wymienia formy terenu utworzone na obszarze Polski przez lądolód skandynawski i wskazuje obszary występowania •wymienia górskie formy polodowcowe •wymienia pasy rzeźby terenu Polski i wskazuje je na mapie •wymienia krainy geograficzne w obrębie pasów postępując się mapą •wymienia i wskazuje na mapie najwyższe i najniższe położone miejsca w Polsce (nazwa i metry) •wymienia główne rodzaje skał i podaje przykłady •wyjaśnia znaczenie terminów: <i>ciśnienie atmosferyczne, niż i wyż baryczny</i> 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> •omawia cechy położenia Europy i Polski na podstawie mapy ogólnogeograficznej •opisuje granicę między Europą a Azją na podstawie mapy ogólnogeograficznej Europy •odczytuje szerokość geograficzną i długość geograficzną wybranych punktów na mapie Polski i Europy •wskazuje miejsca będące skrajnymi punktami Polski • podaje z jakim państwem Polska ma najdłuższą granicę a z jakim najkrótszą •omawia najważniejsze wydarzenia z przeszłości geologicznej obszaru Polski •omawia proces powstawania gór •wymienia i wskazuje na mapie ogólnogeograficznej góry fałdowe, zrębowe oraz wulkaniczne w Europie i w Polsce •omawia zlodowacenia na obszarze Polski, wskazuje na mapie przebieg granicy zlodowaceń •opisuje nizinne i górskie formy polodowcowe i rozpoznaje je •wymienia największe krainy geograficzne Polski i wskazuje je na mapie •porównuje krzywą hipsograficzną Polski i Europy •dokonuje podziału surowców mineralnych ze względu na ich wykorzystanie i podaje przykłady 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> •oblicza rozciągłość południkową oraz rozciągłość równoleżnikową Europy i Polski •opisuje dzieje Ziemi •na podstawie tablicy stratygraficznej wymienia ery i okresy w dziejach Ziemi •wyjaśnia, jak powstał węgiel kamienny •opisuje cechy różnych typów genetycznych gór •opisuje góry fałdowe zrębowe i wulkaniczne w Polsce •przedstawia współczesne obszary występowania lodowców na Ziemi i wskazuje je na mapie ogólnogeograficznej świata •charakteryzuje działalność rzeźbotwórczą lądolodu i lodowców górskich na obszarze Polski •omawia na podstawie mapy ogólnogeograficznej cechy ukształtowania powierzchni Europy i Polski •opisuje rozmieszczenie surowców mineralnych w Polsce na podstawie mapy tematycznej w Polsce •omawia warunki klimatyczne w Europie •charakteryzuje czynniki kształtujące klimat w Polsce •omawia wpływ głównych mas powietrza na klimat i pogodę w Polsce •analizuje zróżnicowanie klimatyczne Polski na podstawie klimatogramów 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> •rozróżnia konsekwencje położenia geograficznego oraz politycznego Polski •omawia na podstawie map geologicznych położenie obszaru Polski na tle struktur geologicznych Europy •charakteryzuje jednostki geologiczne Polski •wskazuje na mapach Europy i Polski obszary, na których występowały ruchy górotwórcze •przedstawia proces powstawania lodowców •wymienia różnice między krajobrazem powstałym w wyniku działalności lądolodu a krajobrazem utworzonym w wyniku działalności lodowca górskiego •wykazuje pasowość rzeźby terenu Polski •przedstawia czynniki kształtujące rzeźbę powierzchni Polski •rozpoznaje główne skały występujące na terenie Polski •podaje przykłady gospodarczego wykorzystania surowców mineralnych w Polsce i omawia ich znaczenie •opisuje pogodę kształtowaną przez główne masy powietrza napływające do Polski •opisuje na podstawie map tematycznych rozkład temperatury powietrza oraz opadów atmosferycznych w Polsce 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> •wykazuje konsekwencje rozciągłości południkowej i rozciągłości równoleżnikowej Polski i Europy •wykazuje zależność między występowaniem ruchów górotwórczych i zlodowaceń w Europie a współczesnym ukształtowaniem powierzchni Polski •wskazuje na mapie krainy geograficzne Polski inne niż określone w wymaganiach na ocenę 3 •opisuje wpływ wydobycia surowców mineralnych na środowisko przyrodnicze •wykazuje wpływ zmienności pogody w Polsce na rolnictwo, transport i turystykę •wyszukuje i prezentuje informacje z zakresu prognozowania pogody •ocenia znaczenie gospodarcze rzek i jezior w Polsce •wskazuje na mapie rzeki i jeziora Polski inne niż określone w wymaganiach koniecznych na ocenę 3 •omawia na wybranych przykładach wpływ wylesiania dorzeczy, regulacji koryt rzecznych, stanu wałów przeciwpowodziowych, zabudowy obszarów zalewowych i sztucznych zbiorników wodnych na wezbrania oraz występowanie i skutki powodzi w Polsce • omawia skutki zanieczyszczenia wód

<ul style="list-style-type: none"> •wymienia cechy klimatu morskiego i klimatu kontynentalnego •podaje nazwy mas powietrza napływających nad terytorium Polski •wymienia elementy klimatu •wyjaśnia znaczenie terminu <i>średnia dobowa temperatura powietrza</i> •wymienia czynniki, które warunkują zróżnicowanie temperatury powietrza i wielkość opadów w Polsce •określa przeważający kierunek wiatrów w Polsce •wyjaśnia znaczenie terminów <i>przeptyw, źródło, rzeka główna, dopływ, system rzeczny, dorzecze, zlewisko, ujście deltowe, ujście lejkowate</i> •wskazuje na mapie główne rzeki Polski oraz najgłębsze i największe jezioro Polski •wymienia typy ujść rzecznych i typy jezior •wyjaśnia znaczenie terminów: <i>powódź, dolina rzeczna, koryto rzeczne, obszar zalewowy, sztuczny zbiornik wodny, retencja naturalna</i> •wymienia przyczyny powodzi w Polsce i sposoby ochrony przed nimi •określa na podstawie mapy ogólnogeograficznej położenie Morza Bałtyckiego i jego połączenie z wodami oceanicznymi •wskazuje na mapie Morza Bałtyckiego jego największe zatoki, wyspy, cieśniny, zalewy, półwyspy, mierzeje •omawia linię brzegową Bałtyku •podaje główne cechy fizyczne Bałtyku •wyjaśnia znaczenie terminów: <i>gleba, czynniki glebotwórcze, poziomy glebowe, żyzność gleby</i> •wymienia typy gleb w Polsce oraz określa ich żyzność •wymienia czynniki glebotwórcze •wyjaśnia znaczenie terminu <i>lesistość</i> <ul style="list-style-type: none"> •wymienia funkcje oraz różne rodzaje lasów w Polsce i rozróżnia je •wskazuje parki narodowe na mapie Polski 	<ul style="list-style-type: none"> •wymienia czynniki kształtujące klimat w Polsce •podaje cechy klimatu Polski •omawia zróżnicowanie długości okresu wegetacyjnego na obszarze Polski na podstawie mapy tematycznej <ul style="list-style-type: none"> •rozpoznaje typy ujść rzecznych i je omawia •nazywa i wskazuje na mapie główne dorzecza i zlewiska w Polsce •wskazuje na mapie najważniejsze lewobrzeżne i prawobrzeżne dopływy Odry i Wisły •opisuje zjawisko powodzi •wskazuje na mapie ogólnogeograficznej Polski obszary zagrożone powodzią •wskazuje na mapie Polski rozmieszczenie największych sztucznych zbiorników wodnych •omawia wielkość i głębokość Bałtyku oraz jego rzeźbę dna •charakteryzuje temperaturę wód oraz zasolenie Bałtyku na tle innych mórz świata •opisuje świat roślin i zwierząt Bałtyku •wymienia nazwy państw położonych nad Morzem Bałtyckim i wskazuje je na mapie •wymienia i wskazuje na mapie największe rzeki niosące wody do Bałtyku •opisuje wybrane typy gleb w Polsce •przedstawia na podstawie mapy tematycznej rozmieszczenie poszczególnych typów gleb, wymienia nazwy gleb dominujących •omawia strukturę gatunkową lasów w Polsce •podaje przykłady rezerwatów przyrody, parków krajobrazowych i pomników przyrody na obszarze wybranego regionu •charakteryzuje wybrane parki narodowe w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> •wyjaśnia, jak powstają najważniejsze wiatry lokalne w Polsce •wyjaśnia, na czym polega asymetria dorzeczy Wisły i Odry •opisuje cechy oraz walory Wisły i Odry •wymienia czynniki sprzyjające powodziom w Polsce •omawia rolę sztucznych zbiorników wodnych w Polsce w systemie ochrony przeciwpowodziowej •charakteryzuje i rozpoznaje typy wybrzeży Bałtyku •omawia powstawanie gleby •wyróżnia najważniejsze cechy wybranych typów gleb na podstawie profili glebowych •omawia przyrodnicze i gospodarcze funkcje lasów •wyjaśnia różnice między poszczególnymi formami ochrony przyrody •ocenia rolę parków narodowych i innych form ochrony przyrody w zachowaniu naturalnych walorów środowiska przyrodniczego 	<ul style="list-style-type: none"> •wyszukuje i prezentuje informacje dotyczące zmian klimatu Polski •omawia ważniejsze typy jezior w Polsce •przedstawia metod ochrony przeciwpowodziowej •omawia największe powodzie w Polsce i ich skutki •omawia niszczącą i budującą działalność Bałtyku •wymienia główne źródła zanieczyszczeń Morza Bałtyckiego •omawia procesy i czynniki glebotwórcze •opisuje typy lasów w Polsce i ich skład gatunkowy •opisuje unikalne na skalę światową obiekty przyrodnicze objęte ochroną na terenie Polski 	<p>Morza Bałtyckiego</p> <ul style="list-style-type: none"> •ocenia przydatność przyrodniczą i gospodarczą lasów w Polsce •podaje argumenty przemawiające za koniecznością zachowania walorów dziedzictwa przyrodniczego •planuje wycieczkę do parku narodowego lub rezerwatu przyrody
---	--	---	--	---

2. Ludność i urbanizacja w Polsce

Uczeń:	Uczeń:	Uczeń:	Uczeń:	Uczeń:
<ul style="list-style-type: none"> wymienia nazwy państw sąsiadujących z Polską i ich stolice oraz wskazuje je na mapie wymienia jednostki administracyjne Polski wskazuje na mapie administracyjnej Polski poszczególne województwa i ich stolice wyjaśnia znaczenie terminów: <i>przyrost naturalny</i>, <i>współczynnik przyrostu naturalnego</i>, <i>wyż i niż demograficzny</i> wymienia na podstawie danych statystycznych państwa o różnym współczynniku przyrostu naturalnego w Europie wyjaśnia znaczenie terminów: <i>piramida płci i wieku</i>, <i>średnia długość trwania życia</i> odczytuje dane dotyczące struktury płci i wieku oraz średniej długości trwania życia w Polsce na podstawie danych statystycznych wyjaśnia znaczenie terminu <i>gęstość zaludnienia</i> wymienia czynniki wpływające na rozmieszczenie ludności w Polsce wyjaśnia znaczenie terminów: <i>migracja</i>, <i>emigracja</i>, <i>imigracja</i>, <i>saldo migracji</i>, <i>przyrost rzeczywisty</i>, <i>współczynnik przyrostu rzeczywistego</i> wyjaśnia znaczenie terminu <i>migracje wewnętrzne</i> wymienia przyczyny migracji wewnętrznych i zagranicznych odczytuje dane dotyczące wielkości i kierunków emigracji z Polski wymienia główne skupiska Polonii odczytuje z wykresów kołowych strukturę narodowościową ludności wymienia mniejszości narodowe, grupy etniczne i społeczności etniczne w Polsce i wskazuje na mapie obszary przez nich zamieszkałe wymienia wyznania religijne istniejące w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia przykłady terytoriów zależnych należących do państw europejskich prezentuje na podstawie danych statystycznych zmiany liczby ludności Polski po II wojnie światowej, omawia ich przyczyny omawia na podstawie wykresu przyrost naturalny w Polsce w latach 1946–2018 <ul style="list-style-type: none"> omawia przestrzenne zróżnicowanie współczynnika przyrostu naturalnego w Polsce zna strukturę płci i wieku oraz średniej długości trwania życia w Polsce omawia na podstawie danych statystycznych średnią długość trwania życia Polaków na tle europejskich społeczeństw wyjaśnia, czym są ekonomiczne grupy wieku omawia przestrzenne zróżnicowanie gęstości zaludnienia w Polsce wyjaśnia przyczyny zróżnicowania określa kierunki napływu imigrantów do Polski oraz przyczyny wskazuje na mapie województw podlaskiego i zachodniopomorskiego obszary o dużym wzroście liczby ludności i gminy o dużym spadku liczby ludności wyjaśnia dlaczego Polska jest krajem niemal jednolitym narodowościowo i wyznaniowo charakteryzuje mniejszości narodowe, mniejszości etniczne i społeczności etniczne w Polsce podaje przyczyny rozwoju największych miast w Polsce, wie kiedy w Polsce założono najwięcej miast wymienia typy zespołów miejskich w Polsce, podaje ich przykłady i wskazuje je na mapie wskazuje różnice między aglomeracją monocentryczną a aglomeracją policentryczną 	<ul style="list-style-type: none"> omawia zmiany na mapie politycznej Europy w drugiej połowie XX w. i na początku XXI w. wymienia organy władzy samorządowej w gminach i powiatach oblicza współczynnik przyrostu naturalnego podaje przyczyny zróżnicowania przyrostu naturalnego w Europie i w Polsce omawia czynniki wpływające na liczbę urodzeń w Polsce charakteryzuje strukturę płci i wieku ludności Polski na podstawie piramidy płci i wieku i porównuje udział poszczególnych grup podaje przyczyny starzenia się społeczeństwa oblicza wskaźnik gęstości zaludnienia Polski opisuje na podstawie mapy cechy rozmieszczenia ludności w Polsce i podaje wartość średniej gęstości zaludnienia omawia przyczyny migracji wewnętrznych i zagranicznych Polaków porównuje przyrost rzeczywisty ludności w Polsce i w wybranych państwach Europy analizuje współczynnik salda migracji na przykładzie województw zachodniopomorskiego i podlaskiego przedstawia strukturę wyznaniową Polaków i wskazuje na mapie obszary skupisk określa na podstawie danych statystycznych różnice między strukturą zatrudnienia ludności w poszczególnych województwach określa różnice w strukturze zatrudnienia ludności w Polsce i w wybranych państwach europejskich na podstawie danych statystycznych charakteryzuje funkcje wybranych miast 	<ul style="list-style-type: none"> omawia podział administracyjny Polski podaje nazwy województw i ich stolic i wskazuje je na mapie omawia na podstawie danych statystycznych uwarunkowania przyrostu naturalnego w Polsce na tle Europy analizuje piramidę płci i wieku ludności Polski omawia przyrodnicze i pozapryrodnicze czynniki wpływające na rozmieszczenie ludności w wybranych państwach Europy i Polski oblicza przyrost rzeczywisty i współczynnik przyrostu rzeczywistego w Polsce charakteryzuje skutki migracji wewnętrznych i zagranicznych w Polsce wyjaśnia wpływ migracji na strukturę wieku ludności obszarów wiejskich omawia przyczyny rozmieszczenia mniejszości narodowych w Polsce omawia strukturę zatrudnienia wg działów gospodarki w poszczególnych województwach analizuje wielkość miast w Polsce i ich rozmieszczenie wg grup wielkościowych omawia pozytywne i negatywne skutki urbanizacji omawia wpływ migracji do stref podmiejskich na przekształcenie struktury demograficznej okolic Krakowa i Warszawy określa zmiany w użytkowaniu i zagospodarowaniu stref podmiejskich, podaje przyczyny i skutki 	<ul style="list-style-type: none"> analizuje na podstawie dostępnych źródeł ekonomiczne skutki utrzymywania się niskich lub ujemnych wartości współczynnika przyrostu naturalnego w krajach Europy i Polski analizuje konsekwencje starzenia się społeczeństwa europejskiego analizuje skutki nierównomiernego rozmieszczenia ludności w Polsce przedstawia skutki migracji zagranicznych w Polsce i w Europie wskazuje na wybranych przykładach wpływ procesów migracyjnych na strukturę wieku i zmiany zaludnienia obszarów wiejskich omawia na podstawie dostępnych źródeł problemy mniejszości narodowych w Polsce wskazuje przykłady wpływu mniejszości narodowych i grup etnicznych na kulturową różnorodność i krótko je opisuje omawia na podstawie dostępnych źródeł zmiany zachodzące w procesie urbanizacji w Polsce po II wojnie światowej identyfikuje na wybranych przykładach związki między rozwojem dużych miast a zmianami w użytkowaniu i zagospodarowaniu terenu, w stylu zabudowy oraz w strukturze demograficznej w strefach podmiejskich

<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>struktura zatrudnienia</i> • zna sektory gospodarki i wie w jakim zatrudnionych jest najwięcej a w jakim najmniej • odczytuje z danych statystycznych wielkość zatrudnienia w poszczególnych sektorach gospodarki i porównuje zmiany w strukturze zatrudnienia w Polsce w XX i XXI w na podstawie danych statystycznych • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>miasto, wskaźnik urbanizacji, aglomeracja monocentryczna, aglomeracja policentryczna (konurbacja)</i> • wymienia największe miasta Polski i wskazuje je na mapie • wymienia funkcje miast i podaje przykłady miast o różnych funkcjach • odczytuje z danych statystycznych wskaźnik urbanizacji w Polsce i w wybranych krajach Europy • wymienia przyczyny migracji do stref podmiejskich • wymienia przyczyny wyludniania się wsi oddalonych od dużych miast 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia przyczyny migracji do stref podmiejskich 	<p>w Polsce</p> <ul style="list-style-type: none"> • omawia przyczyny rozwoju miast w Polsce • porównuje wskaźnik urbanizacji w Polsce i wybranych krajach Europy • omawia zmiany liczby ludności w strefach podmiejskich Krakowa i Warszawy 		
---	---	---	--	--

3. Rolnictwo i przemysł Polski

Uczeń:	Uczeń:	Uczeń:	Uczeń:	Uczeń:
<ul style="list-style-type: none"> • wymienia funkcje rolnictwa • wymienia przyrodnicze i pozapryrodnicze warunki rozwoju rolnictwa w Polsce • wymienia czynniki sprzyjające i niesprzyjające rozwojowi rolnictwa w Polsce • wymienia na podstawie map regiony rolnicze w Polsce • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>plon, zbiór, areal</i> • wymienia główne uprawy w Polsce, wie jakiego zboża uprawia się najwięcej • wskazuje na mapie główne obszary upraw w Polsce • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>chów, pogłowie</i> • wymienia główne zwierzęta gospodarskie w Polsce, wie pogłowie 	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje warunki przyrodnicze i pozapryrodnicze rozwoju rolnictwa w Polsce • prezentuje na podstawie danych statystycznych strukturę wielkościową gospodarstw rolnych w Polsce • przedstawia znaczenie gospodarcze głównych upraw w Polsce • prezentuje na podstawie danych statystycznych strukturę upraw w Polsce • omawia rozmieszczenie głównych upraw w Polsce • rozpoznaje główne rośliny uprawiane w Polsce • przedstawia znaczenie gospodarcze produkcji zwierzęcej w Polsce • prezentuje na podstawie danych statystycznych strukturę chowu zwierząt 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia rolę rolnictwa w rozwoju społeczno-gospodarczym kraju • charakteryzuje regiony rolnicze o najkorzystniejszych warunkach do produkcji rolnej w Polsce • przedstawia strukturę użytkowania ziemi w Polsce na tle innych krajów Europy • podaje przyczyny zróżnicowania rozmieszczenia roślin uprawnych • podaje przyczyny zróżnicowania w rozmieszczeniu chowu bydła i trzody chlewnej w Polsce • wyjaśnia dlaczego w Polsce występuje przewaga pogłowia trzody chlewnej nad pogłowiem bydła • przedstawia rolę przemysłu w rozwoju społeczno-gospodarczym kraju 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia poziom mechanizacji i chemizacji rolnictwa w Polsce • wyjaśnia wpływ wykształcenia rolników na proces unowocześniania produkcji rolnej • porównuje produkcję roślinną w Polsce na tle produkcji w innych krajach Europy • porównuje produkcję zwierzęcą w Polsce na tle produkcji w innych krajach Europy • omawia rozwój przemysłu w Polsce po II wojnie światowej • analizuje przyczyny i skutki restrukturyzacji polskiego przemysłu • opisuje zmiany, które zaszły w strukturze produkcji po 1989 roku w konurbacji katowickiej i aglomeracji łódzkiej 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia korzyści dla polskiego rolnictwa wynikające z członkostwa naszego kraju w Unii Europejskiej • ocenia jakość żywności produkowanej w Polsce i wskazuje jej zalety oraz wady • dokonuje na podstawie danych statystycznych analizy zmian pogłowia wybranych zwierząt gospodarskich w Polsce po 2000 roku i wyjaśnia ich przyczyny • wykazuje na podstawie dostępnych źródeł wpływ zmian gospodarczych w Polsce po 1989 roku na zmiany struktury zatrudnienia w wybranych regionach kraju • analizuje na wybranych przykładach warunki przyrodnicze i pozapryrodnicze sprzyjające produkcji energii ze źródeł odnawialnych

<p>których zwierząt jest największe</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazuje na mapie regiony chowu zwierząt gospodarskich • wymienia funkcje przemysłu • dokonuje podziału przemysłu na sekcje i działy, wie do której sekcji należy dany dział przemysłu • wymienia działy dobrze rozwijającego się przemysłu przetwórczego • wymienia podstawowe cechy gospodarki centralnie sterowanej i gospodarki rynkowej • wymienia odnawialne i nieodnawialne źródła energii • wymienia typy elektrowni • wymienia i wskazuje na mapie największe elektrownie w Polsce • podaje przyczyny dużego udziału elektrowni ciepłych w strukturze produkcji energii elektrycznej • wymienia główne źródła energii w Polsce 	<p>gospodarskich w Polsce</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia czynniki lokalizacji chowu bydła, trzody chlewnej i drobiu w Polsce • omawia cechy polskiego przemysłu • wymienia przyczyny zmian w strukturze przemysłu Polski • omawia cechy gospodarki Polski przed 1989 rokiem na przykładzie konurbacji katowickiej i aglomeracji łódzkiej • lokalizuje na mapie Polski elektrownie ciepłne, wodne i niekonwencjonalne • opisuje wielkość produkcji energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych • podaje cechę charakterystyczną poszczególnych elektrowni nieodnawialnych i odnawialnych <ul style="list-style-type: none"> • podaje przyczyny rozwoju energetyki wiatrowej słonecznej w województwach pomorskim i łódzkim a geotermalnej w Łódzkiem 	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje rozmieszczenie przemysłu w Polsce • omawia strukturę zatrudnienia w konurbacji katowickiej i aglomeracji łódzkiej przed 1989 rokiem • prezentuje na podstawie danych statystycznych strukturę produkcji energii elektrycznej w Polsce na tle wybranych krajów Europy • ocenia wpływ produkcji energii elektrycznej wg poszczególnych źródeł energii na środowisko przyrodnicze • wyjaśnia wpływ warunków pozaprzyrodniczych na wykorzystanie OZE w województwach pomorskim i łódzkim • analizuje dane statystyczne dotyczące liczby farm wiatrowych w Łódzkiem i Pomorskiem 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia zmiany zachodzące współcześnie w polskiej energetyce • wymienia korzyści płynące z wykorzystania źródeł odnawialnych do produkcji energii 	<p>i nieodnawialnych lub ograniczające tę produkcję oraz określa ich wpływ na rozwój energetyki</p>
--	---	--	---	---

4. Usługi w Polsce

<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • podaje przykłady różnych rodzajów usług w Polsce, • wyjaśnia znaczenie terminów <i>usługi, komunikacja, łączność, transport</i> • wyróżnia rodzaje transportu i łączności w Polsce • wyróżnia rodzaje transportu przesyłowego • wskazuje na mapie Polski porty morskie oraz lotnicze, wymienia najważniejsze połączenia promowe, lotnicze • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>centra logistyczne, spedycja</i> • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>eksport, import, bilans handlu zagranicznego</i> • wymienia państwa będące głównymi partnerami handlowymi Polski <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>turystyka, walory turystyczne, infrastruktura turystyczna</i> • wymienia cele i rodzaje wyjazdów turystycznych 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • omawia różnorodność usług w Polsce • omawia rodzaje transportu lądowego w Polsce i na podstawie map omawia gęstość dróg kołowych w Polsce • omawia na podstawie map tematycznych gęstość sieci kolejowej w Polsce • omawia transport wodny i stan morskiej floty w Polsce • wymienia nazwy głównych szlaków transportu śródlądowego i wskazuje je na mapie Polski • omawia ruch pasażerski w portach lotniczych Polski • omawia rodzaje transportu przesyłowego w Polsce • wymienia wady i zalety różnych rodzajów transportu wykorzystywanych w Polsce. • omawia na podstawie mapy sieć autostrad i dróg ekspresowych • wymienia towary importowe 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia rolę usług w rozwoju społeczno - gospodarczym kraju • charakteryzuje udział poszczególnych rodzajów transportu w przewozach pasażerów i ładunków • podaje przyczyny nierównomiernego dostępu do środków łączności na terenie Polski • wyjaśnia przyczyny zróżnicowania sieci transportowej w Polsce • zna trzy główne autostrady w Polsce i ich przebieg • wymienia główne inwestycje przemysłowe we Wrocławiu i w jego okolicach • wskazuje na mapie tematycznej przykłady miejsc, w których przebieg autostrad i dróg ekspresowych sprzyja powstawaniu centrów logistycznych • charakteryzuje bilans handlu zagranicznego Polski i oblicza saldo bilansu handlu zagranicznego 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • prezentuje problemy polskiego transportu wodnego i lotniczego • omawia rolę transportu morskiego w rozwoju innych działów gospodarki • ocenia znaczenie handlu zagranicznego dla polskiej gospodarki • analizuje na podstawie dostępnych źródeł wpływy z turystyki w Polsce i w wybranych krajach Europy • ocenia na podstawie dostępnych źródeł atrakcyjność turystyczną wybranego regionu Polski i wskazuje na mapie obiekty turystyczne stanowiące największą atrakcję danego regionu • charakteryzuje wybrane polskie obiekty znajdujące się na <i>Liście światowego dziedzictwa UNESCO</i> tj: <i>Stare Miasto w Krakowie, Stare Miasto w Warszawie, Stare Miasto w Zamościu, Zamek krzyżacki w Malborku, Auschwitz-Birkenau, Puszcę Białowieską.</i> • wyjaśnia znaczenie turystyki dla 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • identyfikuje związki między transportem morskim a lokalizacją inwestycji przemysłowych i usługowych na przykładzie Trójmiasta • podaje przykłady sukcesów polskich firm na arenie międzynarodowej • omawia na podstawie dostępnych źródeł zmiany jakie zaszły w geograficznych kierunkach wymiany m/n • ocenia na podstawie dostępnych źródeł poziom rozwoju turystyki zagranicznej w Polsce na tle innych krajów Europy • charakteryzuje polskie obiekty znajdujące się na <i>Liście światowego dziedzictwa UNESCO</i> nie określone w wymaganiach na ocenę 5
---	---	--	---	--

<ul style="list-style-type: none"> •podaje przykłady walorów przyrodniczych i kulturowych •wymienia regiony turystyczne Polski i wskazuje je na mapie •wymienia główne atrakcje turystyczne wybrzeża Bałtyku i Małopolski • rozpoznaje na fotografiach wybrane atrakcje turystyczne Bałtyku i Małopolski 	<ul style="list-style-type: none"> i eksportowe, które dominują w polskim handlu zagranicznym •wymienia rodzaje usług, które rozwijają się dzięki wzrostowi ruchu turystycznego •omawia czynniki rozwoju turystyki •wymienia polskie obiekty znajdujące się na <i>Liście światowego dziedzictwa UNESCO</i> i wskazuje je na mapie 	<ul style="list-style-type: none"> •charakteryzuje na przykładach walory turystyczne Polski •wskazuje na mapie położenie głównych atrakcji wybrzeża Bałtyku i Małopolski 	<p>gospodarki kraju</p> <ul style="list-style-type: none"> •analizuje dane statystyczne dotyczące ruchu turystycznego nad Morzem Bałtyckim i w Krakowie •określa wpływ walorów przyrodniczych na wybrzeżach Morza Bałtyckiego oraz dziedzictwa kulturowego Małopolski na rozwój turystyki na tych obszarach 	
--	---	--	---	--

5. Mój region i moja mała ojczyzna

Uczeń:	Uczeń:	Uczeń:	Uczeń:	Uczeń:
<ul style="list-style-type: none"> •wyjaśnia znaczenie terminu <i>region</i> •wskazuje położenie swojego regionu na mapie ogólnogeograficznej Polski •wymienia i wskazuje na mapie ogólnogeograficznej sąsiednie regiony •podaje wielkość województwa opolskiego i porównuje z innymi województwami •wymienia województwa sąsiadujące z województwem opolskim i wskazuje je na mapie •wymienia najważniejsze walory przyrodnicze regionu •wymienia najważniejsze cechy gospodarcze regionu •charakteryzuje mieszkańców regionu •wymienia walory turystyczne województwa opolskiego – trzy najbardziej znane budowle, dwa parki krajobrazowe •wyjaśnia znaczenie terminu <i>mała ojczyzna</i> •wskazuje na mapie ogólnogeograficznej Polski, na mapie topograficznej lub na planie miasta obszar małej ojczyzny •przedstawia źródła informacji o małej ojczyźnie •wymienia walory przyrodnicze, turystyczne małej ojczyzny •wymienia najważniejsze cechy gospodarcze i charakteryzuje mieszkańców 	<ul style="list-style-type: none"> •podaje główne cechy środowiska przyrodniczego regionu na podstawie map tematycznych (skały, gleby, rzeki, jeziora, roślinność, klimat, dziedzictwo przyrodnicze) •wymienia krainy geograficzne w województwie i wskazuje je na mapie •wyróżnia najważniejsze cechy gospodarki regionu na podstawie danych statystycznych i map tematycznych •określa obszar utożsamiany z własną małą ojczyzną jako symboliczną przestrzeń w wymiarze lokalnym •rozpoznaje w terenie obiekty charakterystyczne dla małej ojczyzny i decydujące o jej atrakcyjności •wymienia dzielnice sąsiadujące z dzielnicą w obszarze której znajduje się szkoła do której uczęszcza •wymienia dzielnice lub gminy sąsiadujące z obszarem w którym mieszka 	<ul style="list-style-type: none"> •omawia cechy ukształtowania powierzchni •wyjaśnia uwarunkowania zróżnicowania środowiska przyrodniczego w swoim regionie •analizuje genezę rzeźby terenu swojego regionu •prezentuje główne cechy gospodarki regionu •opisuje najbardziej znane budowle (zamki) Moszna, Rogów Opolski, Brzeg i występujące w województwie najstarsze parki krajobrazowe (Park Góra św. Anny, Park Góry Opawskie) •opisuje walory przyrodnicze i turystyczne małej ojczyzny •omawia historię małej ojczyzny na podstawie dostępnych źródeł 	<ul style="list-style-type: none"> •porównuje ukształtowanie powierzchni województwa z ukształtowaniem powierzchni kraju •porównuje gospodarkę województwa opolskiego z krajem na podstawie danych statystycznych •przedstawia w dowolnej formie (np. prezentacji multimedialnej, plakatu, wystawy fotograficznej) przyrodnicze i kulturowe walory swojego regionu •prezentuje na podstawie informacji wyszukiwanych w różnych źródłach i w dowolnej formie (np. prezentacji multimedialnej, plakatu, wystawy fotograficznej) atrakcyjność osadniczą oraz gospodarczą małej ojczyzny jako miejsca zamieszkania i rozwoju określonej działalności gospodarczej 	<ul style="list-style-type: none"> •projektuje na podstawie wyszukanych informacji trasę wycieczki krajoznawczej po własnym regionie •wykazuje na podstawie obserwacji terenowych przeprowadzonych w wybranym miejscu własnego regionu zależności między elementami środowiska geograficznego •wymienia powiaty w województwie opolskim i ich stolice i wskazuje je na mapie •planuje wycieczkę po swojej małej ojczyźnie •projektuje na podstawie własnych obserwacji terenowych działania służące zachowaniu walorów środowiska geograficznego (przyrodniczego i kulturowego) oraz poprawie warunków życia lokalnej społeczności •podaje przykłady osiągnięć Polaków w różnych dziedzinach życia społeczno-gospodarczego na arenie międzynarodowej

Zmodyfikowała Teresa Budny- 01.09.2024r.